

50. Cauza *Bulfinsky împotriva României* Hotărârea^[1] din 1 iunie 2010

(cererea nr. 28.823/04)

Definitivă la 1 septembrie 2010

În *Cauza Bulfinsky împotriva României*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), statuând în cadrul unei camere formate din: Josep Casadevall, președinte, Elisabet Fura, Corneliu Bîrsan, Alvina Gyulumyan, Egbert Myjer, Ineta Ziemele și Ann Power, judecători, și Santiago Quesada, grefier de secție, după ce a deliberat în camera de consiliu la data de 11 mai 2010, pronunță următoarea hotărâre, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 28.823/04) îndreptată împotriva României, prin care un cetățean român, domnul Cristian-Răzvan Bulfinsky (reclamantul), a sesizat Curtea la data de 2 iulie 2004 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Convenția).
2. Reclamantul a fost reprezentat de maestrul Vasile Topârceanu, avocat din București. Guvernul român (Guvernul) a fost reprezentat de agentul său, domnul Răzvan-Horațiu Radu, de la Ministerul Afacerilor Externe
3. La data de 11 decembrie 2008, președintele Secției a treia a hotărât să comunice Guvernului cererea reclamantului întemeiată pe art. 6 § 1 din Convenție referitoare la inechitatea procedurii penale îndreptate împotriva sa, inechitate determinată de existența unei înscenări a poliției. S-a hotărât, de asemenea, să se analizeze fondul cauzei în același timp cu admisibilitatea acesteia (art. 29 § 3 din Convenție).

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

4. Reclamantul s-a născut în anul 1979 și locuiește în București.
5. La începutul lunii aprilie 2002, Direcția Generală de Combatere a Crimei Organizate și Antidrog (poliția) a primit informații conform cărora reclamantul și prietenii săi P.T. și D.C. făceau trafic de droguri. Cei 3 prieteni erau consumatori de ecstasy. La data evenimentelor, reclamantul și D.C. erau studenți.
6. La data de 18 aprilie 2002, poliția a cerut parchetului autorizația de a folosi agenți sub acoperire și un colaborator pentru a investiga pista referitoare la preținsele activități infracționale ale suspectilor. În aceeași zi, Secția de combatere a corupției și criminalității organizate din cadrul Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție (Parchetul) a autorizat 2 agenți, denumiți în procedură „Toni” și „Sven” (cel din urmă fiind prezentat reclamantului și prietenilor săi cu numele „Alex”), și un colaborator, „Gotti”, pentru a participa la operațiune.

A. Evenimentele necontestate din 29 aprilie 2002

7. La data de 29 aprilie 2002, Sven s-a întâlnit cu reclamantul, D.C. și P.T. într-un restaurant (*restaurantul E*) și a fost de acord să se întâlnească din nou cu ei mai târziu în aceeași zi.
8. La ora 21,15, reclamantul și P.T. erau așezați împreună cu Alex pe terasa restaurantului M, iar D.C. era așezată la masa alăturată împreună cu câțiva prieteni, când de la mesele

[1] Publicată în M. Of. nr. 21 din 10 ianuarie 2011.

alăturate s-au ridicat în picioare câțiva ofițeri de poliție îmbrăcați civil și i-au arestat pe cei 3 suspecți. De sub masa reclamantului a fost luată o pungă de plastic galbenă și i s-a verificat conținutul; poliția a remarcat că aceasta conținea pâine, sub care se aflau câteva pachete legate cu bandă maronie ce conțineau în total 2.016 tablete albe care ulterior s-au dovedit a fi ecstasy.

9. Cei 3 suspecți au fost arestați sub învinuirea de trafic de droguri. Poliția a făcut fotografii și a filmat evenimentele. La știrile serii au fost difuzate imagini din timpul operațiunii.

B. Declarațiile reclamantului, ale lui D.C. și P.T. din timpul procedurii

10. În momentul arestării sale, D.C. a recunoscut în fața procurorului că ea și P.T. făcuseră trafic de droguri. Cu toate acestea, în fața primei instanțe, aceasta și-a retras declarațiile, susținând că a fost constrânsă de poliție să le dea, în schimbul promisiunii că va fi eliberată după 10 minute dacă era de acord să declare ceea ce i se spunea.

11. Reclamantul și prietenii săi au susținut că fuseseră contactați de Gotti, al cărui nume real era Bogdan și care era prieten cu D.C. Aceștia le-au furnizat autorităților numele complet și adresa acestuia pentru cercetări suplimentare. Gotti le spusese că Alex avea de vânzare diferite obiecte (haine și ceasuri), la prețuri rezonabile. În cele din urmă, aceștia au hotărât să se întâlnească cu Alex, iar pe 29 aprilie, la ora 16,30, aceștia au mers la restaurantul E împreună cu Bogdan. S-au așezat la masă cu Alex, care nu avea marfa la el. Mai târziu în aceeași zi, cei 3 prieteni se aflau în incinta barului N, unde Bogdan le-a spus că Alex se afla la restaurantul M și că putea să se întâlnească din nou cu ei. Reclamantul și Bogdan au plecat cu mașina acestuia din urmă. După un timp, ei i-au sunat pe D.C. și pe P.T., care rămăseseră în urmă, și le-au spus că Bogdan uitase o pungă de plastic galbenă sub masa de la bar și i-a întrebat dacă puteau să o aducă la restaurantul M, întrucât conținea mâncare pentru soția lui Bogdan, care era bolnavă.

12. La ora 21,15, reclamantul și Bogdan au sosit la restaurantul M. și s-au așezat la masa lui Alex. După 10 minute, P.T., care ținea punga de plastic a lui Bogdan, și D.C. li s-au alăturat. P.T. s-a așezat la masa lui Alex, iar D.C. s-a așezat la masa alăturată împreună cu niște cunoștințe.

13. Când Alex a mers la toaletă, au intervenit ofițeri de poliție îmbrăcați civil, așteptându-se să găsească exact 2.000 de tablete de ecstasy în punga de sub masă.

14. În declarațiile lor, reclamantul și prietenii săi au insistat asupra faptului că, de fapt, drogurile le fuseseră date agenților sub acoperire de către poliție pentru a servi la realizarea operațiunii sub acoperire. Pentru a-și susține declarațiile, aceștia au arătat că, în ciuda supravegherii lor constante din ultimele câteva zile, poliția nu a putut explica de unde obținuseră drogurile cei 3 prieteni.

C. Procesul penal împotriva reclamantului

1. Rechizitoriul

15. Reclamantul și prietenii săi au fost arestați și luați în custodie în seara zilei de 29 aprilie 2002, sub învinuirea de trafic de droguri. Instanțele au menținut măsura arestării pe perioada întregii proceduri.

16. Parchetul i-a audiat pe reclamant, pe D.C. și pe P.T., precum și pe cei 2 martori oculari care fuseseră prezenți pe terasa restaurantului M și a analizat declarațiile scrise ale lui Toni și Sven. La cererea procurorului, atât apartamentul reclamantului, cât și cel al lui D.C. au fost percheziționate de poliție. Nu s-au găsit droguri sau alte substanțe ilegale.

Procurorul a concluzionat că, la data de 29 aprilie 2002, Gotti îl informase pe Toni că cele 3 persoane pregăteau o tranzacție cu tablete MDMA (metilen-dioxid-metilamfetamină). Toni îl contactase după aceea pe Sven, care s-a întâlnit cu suspectii pentru a finaliza tranzacția. Conform declarațiilor lui Sven, suspectii se oferiseră să îi vândă 4.000 de tablete de MDMA la prețul de 4 dolari americani bucata.

17. La data de 21 iunie 2002, procurorul a dispus trimiterea în judecată a reclamantului, a lui P.T. și a lui D.C. sub învinuirea de trafic de droguri, faptă comisă cu încălcarea dispozițiilor

Legii nr. 143/2000 privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, cu modificările și completările ulterioare (*Legea nr. 143*).

18. De asemenea, procurorul a dispus disjungerea urmăririi penale de cea referitoare la un alt participant la traficul de droguri, Bogdan, care nu fusese încă identificat de poliție. La data de 13 februarie 2003, Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție l-a identificat pe Bogdan ca fiind aceeași persoană cu Gotti și a încheiat urmărirea penală împotriva acestuia.

2. Procedura în fața primei instanțe

19. În fața Tribunalului București au avut loc mai multe termene de judecată.

20. Cei 3 inculpați au negat implicarea lor în traficul de droguri și au susținut că fuseseră victimele unei înscenări a poliției. Aceștia au declarat în mod repetat că Bogdan fusese, de asemenea, prezent la restaurantul M.

21. Avocații apărării au insistat asupra importanței pe care ar avea-o pentru instanță audierea lui Bogdan în prezența inculpaților. De asemenea, au solicitat poliției să prezinte punga și pachetele în care fuseseră găsite tabletele și să preleve amprente digitale de pe acestea. Aceștia au considerat că instanța ar trebui să vizioneze înregistrările video ale evenimentelor. În fine, aceștia au cerut o confruntare între inculpați pentru a putea demonstra că poliția îi supusese presiunilor și le făcuse promisiuni pentru a obține declarațiile inițiale. Instanța nu a încuviințat această probă.

22. Tribunalul a pronunțat o sentință în cauză la data de 15 aprilie 2003. Cei 3 inculpați au fost găsiți vinovați de săvârșirea infracțiunii de trafic de droguri și condamnați fiecare la 4 ani de închisoare. Instanța a dedus din pedeapsă timpul petrecut în arest preventiv. De asemenea, instanța a confiscat cele 1.965 de tablete de MDMA ce au rămas după efectuarea testelor de laborator.

23. Tribunalul a respins argumentele apărării pe motivul că, în temeiul Legii nr. 143, declarațiile date de agenții sub acoperire și de colaboratorii acestora pot constitui mijloace de probă. Instanța a constatat că declarațiile respective nu fuseseră obținute în mod ilegal și a considerat că argumentele în sens contrar ale apărării nu puteau pune sub semnul îndoielii aceste probe. De asemenea, instanța a considerat că intenția inculpaților de a vinde droguri a fost dovedită prin angajarea lor în negocieri cu Toni și Gotti, ceea ce le-a permis acestora, la rândul lor, să îl autorizeze pe Sven să facă tranzacția cu inculpații și să obțină drogurile de la aceștia.

Pentru a ajunge la această concluzie instanța s-a bazat pe declarațiile date poliției de către suspecți și de către agenții sub acoperire Toni și Sven, precum și pe declarațiile reclamantului în fața instanței. Aceasta a acordat prioritate declarației date de D.C. în timpul cercetărilor, considerând că retragerea declarației sale inițiale date poliției nu a fost justificată, întrucât aceasta nu a dovedit că a fost constrânsă să dea respectiva declarație.

3. Procedura în apel

24. Toate părțile au introdus apel împotriva Sentinței din 15 aprilie 2003. Avocatul apărării a reiterat faptul că probele străne împotriva inculpaților erau ilegale, că drogurile aparținuseră poliției și că Bogdan ar trebui audiat de instanță.

25. Printr-o decizie din data de 29 octombrie 2003, Curtea de Apel București a menținut constatările tribunalului cu privire la situația de fapt din cauză și aprecierea acestuia cu privire la vinovăția participanților. Cu toate acestea, instanța a considerat că tribunalul făcuse o eroare în determinarea cuantumului pedepsei prin faptul că nu luase în considerare gravitatea infracțiunilor comise și faptul că, în calitate de studenți, participanții aveau un nivel de educație mai ridicat, care ar fi trebuit să le fi permis să înțeleagă gravitatea faptelor lor. Prin urmare, instanța a majorat pedeapsa la 12 ani de închisoare pentru fiecare inculpat.

26. Printr-o decizie definitivă din 20 aprilie 2004, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins recursurile inculpaților și a menținut decizia curții de apel.

II. Dreptul intern și internațional relevant

27. Prevederile relevante din Codul de procedură penală și din Legea nr. 143 sunt descrise în Hotărârea din 29 septembrie 2009, definitivă la 29 decembrie 2009, în Cauza *Constantin și Stoian împotriva României*, nr. 23.782/06 și nr. 46.629/06, §§ 33–34.

28. Textele Consiliului Europei privind utilizarea tehnicilor speciale de investigație sunt detaliate în Hotărârea *Ramanauskas împotriva Lituaniei* [MC], nr. 74.420/01, §§ 35–37, CEDO 2008–...

ÎN DREPT

I. Asupra pretinsei încălcări a art. 6 din Convenție

29. Reclamantul s-a plâns de faptul că nu a beneficiat de un proces echitabil în procedura penală îndreptată împotriva sa, afirmând că ar fi avut loc o încălcare a art. 6 §§ 1 și 3 din Convenție, care prevăd următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public [...] a cauzei sale, de către o instanță [...] care va hotărî [...] asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public. [...]

3. Orice acuzat are, în special, dreptul: [...]

(d) să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării;”.

30. Mai precis, reclamantul a susținut că el și prietenii săi au fost victimele unei înscenări a agenților sub acoperire și a colaboratorului acestora și că drogurile găsite la locul faptei aparțineau poliției. De asemenea, reclamantul s-a plâns de faptul că nu a existat nicio probă legală cu privire la implicarea lor în traficul de droguri și că instanțele nu au analizat probe esențiale; mai precis, acestea nu au dispus prelevarea amprentelor digitale de pe punga ce conținea drogurile, audierea martorului-cheie Bogdan și analizarea transcrierii convorbirilor telefonice care avuseseră loc între coînculpați și agenții sub acoperire. În plus, acesta a considerat că procurorul și instanțele nu au stabilit în mod corect încadrarea juridică a faptei presupus săvârșite.

În temeiul aceluiași articol, reclamantul s-a plâns că hotărârile judecătorești nu au fost pronunțate în ședință publică.

A. Asupra admisibilității

31. Curtea observă că acest capăt de cerere nu este vădit neîntemeiat în sensul art. 35 § 3 din Convenție. Pe de altă parte, Curtea constată că acesta nu este afectat de niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, el trebuie declarat admisibil.

B. Asupra fondului

1. Argumentele părților

a) Guvernul

32. Guvernul a susținut punctul de vedere al procurorului cu privire la situația de fapt, astfel cum a fost confirmat de instanțele interne.

33. Acesta a prezentat o descriere detaliată a procedurii interne privind operațiunile polițienești sub acoperire și a subliniat că un sistem care să permită astfel de operațiuni era uzual în multe țări europene, fiind recomandat de Consiliul Europei și de Uniunea Europeană în anumite situații.

34. În ceea ce privește situația de fapt din cauza de față, Guvernul a negat existența unei înscenări a poliției și a considerat că probele depuse la dosar îi susțin argumentele.

35. De asemenea, Guvernul a respins susținerile referitoare la inechitatea procedurii. În opinia sa, instanțele au interpretat în mod detaliat probele și și-au prezentat concluziile în mod amănunțit.

36. Mai mult chiar, spre deosebire de Cauza *Teixeira de Castro împotriva Portugaliei* (9 iunie 1998, *Culegere de hotărâri și decizii* 1998-IV), în cauza de față instanțele nu și-au

întemeiat hotărârile numai pe declarațiile agenților sub acoperire, ci și pe declarațiile părților, date în diferitele stadii ale procedurii.

37. În fine, citând Hotărârea *Klaas împotriva Germaniei* (22 septembrie 1993, § 29, seria A nr. 269), Guvernul a subliniat că, în mod normal, nu intră în competența Curții Europene să substituie propria sa apreciere asupra situației de fapt celei făcute de instanțele interne și că, în principiu, le revine acestor instanțe să aprecieze probele administrate în fața lor.

b) Reclamantul

38. Reclamantul a susținut că în dosar nu existau probe concludente că luase parte la traficul de droguri și a reiterat că în momentul arestării asupra sa nu s-au găsit droguri.

39. Acesta a argumentat că nu participase la nicio operațiune ce presupunea vânzarea de droguri, având în vedere că drogurile au trecut din mâinile unuia dintre agenții de poliție în mâinile celuilalt, fără nicio intenție de a le vinde. După părerea sa, a fost vorba doar despre o operațiune a poliției în vederea strângerii de probe. Reclamantul a reiterat că instanțele nu au analizat înregistrările video sau audio ale operațiunii, că nu s-au luat amprente digitale de pe punga ce conținea drogurile și că nu a avut loc nicio confruntare între inculpați și agenții sub acoperire și colaboratorul acestora, care nu au fost niciodată audiați de procuror sau de instanțe.

2. Aprecierii Curții

40. Curtea reiterează jurisprudența sa recentă referitoare la art. 6 din Convenție, în care a făcut o distincție detaliată între conceptul de înscenare și utilizarea tehnicilor legale ale activităților sub acoperire și a reafirmat obligația instanțelor interne de a face o analiză atentă a materialului aflat la dosar atunci când un acuzat invocă o înscenare din partea poliției. În acest context, Curtea a mai stabilit și că rolul său, potrivit art. 6 § 1 din Convenție, nu este să stabilească dacă anumite mijloace de probă au fost obținute ilegal, ci mai degrabă să analizeze dacă o astfel de „ilegalitate” a avut drept consecință încălcarea unui alt drept protejat prin Convenție; astfel, Curtea trebuie să analizeze calitatea aprecierilor făcute de instanțele interne cu privire la pretinsa înscenare și să se asigure că acestea au asigurat în mod adecvat dreptul la apărare al inculpatului, în special dreptul la proceduri contradictorii și la egalitatea armelor (vezi *Ramanauskas*, menționată mai sus, §§ 49–61; *Malininas împotriva Lituaniei*, nr. 10.071/04, §§ 34–35, 1 iulie 2008, și *Bykov împotriva Rusiei* [MC], nr. 4.378/02, §§ 88–93, 10 martie 2009).

41. Pentru a stabili dacă, în cauza de față, agenții de poliție sub acoperire s-au limitat sau nu la „investigarea activității infracționale într-un mod esențialmente pasiv” (vezi *Ramanauskas*, menționată mai sus, § 55), Curtea ține seama de o serie de considerente. Nu există niciun indiciu că reclamantul sau coinculpații ar fi fost implicați anterior în infracțiuni legate de droguri. Curtea observă că autoritățile nu au oferit detalii și nu au făcut trimitere la nicio probă obiectivă referitoare la comportamentul infracțional al suspecților înainte de incidentele din data de 29 aprilie 2002. Mai mult chiar, nu s-au găsit droguri nici în posesia reclamantului, nici la el acasă (vezi paragraful 16 de mai sus).

42. De asemenea, Curtea observă că părțile au dat interpretări diferite evenimentelor ce au avut loc la data de 29 aprilie 2002. În opinia autorităților, reclamantul și coinculpații săi acceptaseră să intermedieze tranzacția. Cu toate acestea, reclamantul, susținând că a fost vorba despre o înscenare a poliției, a declarat că nu știa ce conține punga, care, de fapt, îi aparținea colaboratorului poliției, Bogdan; de asemenea, reclamantul a mai susținut că drogurile din pungă aparțineau poliției.

43. În lumina acestor interpretări divergente, este esențial pentru Curte să analizeze procedura în care a fost invocat capătul de cerere privind provocarea, pentru a se asigura că drepturile apărării au fost asigurate în mod adecvat, în special dreptul la o procedură contradictorie și la egalitatea armelor [vezi *Ramanauskas*, §§ 60–61, și *Malininas*, § 34, ambele menționate mai sus, și *Khudobin împotriva Rusiei*, nr. 59.696/00, § 133, CEDO 2006-XII (extrase)].

44. În condamnarea reclamantului și a coinalpaților săi, instanțele s-au bazat exclusiv pe probe obținute în cadrul urmăririi penale, și anume pe rapoartele scrise ale agenților sub acoperire și pe declarațiile suspecților, precum și pe mărturiile inculpaților în fața primei instanțe.

Instanțele nu au răspuns cererilor apărării de a se administra probe, în special cu privire la implicarea și rolul lui Bogdan, nici solicitării de a fi prelevate amprente digitale de pe pungile ce conțineau drogurile sau de a analiza înregistrările evenimentelor. În plus, instanțele nu i-au audiat pe agenții sub acoperire. Astfel, apărarea nu a avut nicio ocazie de a adresa întrebări martorilor. De asemenea, instanțele au hotărât să acorde prioritate declarațiilor obținute de anchetatori și au considerat că cele date în fața instanței de fond au fost false.

45. În lumina susținerilor inculpaților cu privire la implicarea poliției, instanțele interne nu ar fi putut să asigure respectarea principiului echității și, în special, a celui al egalității armelor fără a-i audia pe Bogdan și pe agenții de poliție sub acoperire și fără a le permite părților să adreseze întrebări acestor persoane, măcar în scris. Mai mult chiar, instanța ar fi trebuit să analizeze sau cel puțin să ofere explicații mai detaliate cu privire la motivul respingerii celorlalte cereri de administrare de probe.

46. Curtea nu poate reține *in abstracto* prioritatea ce ar trebui acordată declarațiilor date de un martor în ședință publică și sub jurământ în raport cu declarațiile aceluiași martor date în cursul urmăririi penale, chiar dacă cele două sunt contradictorii (vezi *Doorson împotriva Olandei*, 26 martie 1996, § 78, *Culegere de hotărâri și decizii* 1996-II). Totuși, Curtea consideră că motivarea oferită de tribunal pentru justificarea priorității acordate declarațiilor lui D.C. în fața anchetatorilor ar putea ridica o problemă în ceea ce privește respectarea drepturilor apărării.

47. În fine, Curtea observă maniera sumară în care instanțele interne au respins susținerile privind înscenarea de către poliție. Aceasta reține că elementul comun al interpretărilor divergente ale părților asupra situației de fapt din cauză este că reclamantul și prietenii săi au negociat cu Gotti/Bogdan și apoi s-au întâlnit cu Sven.

48. În concluzie, deși ține seama de importanța și de dificultățile sarcinii anchetatorilor, Curtea consideră, ținând cont de cele de mai sus, că instanțele interne nu au cercetat suficient susținerile referitoare la înscenare. Pentru aceste motive, procedura reclamantului a fost lipsită de caracterul echitabil cerut de art. 6 din Convenție.

Prin urmare, a avut loc încălcarea art. 6 § 1 din Convenție din acest punct de vedere.

49. Mai mult, Curtea consideră că concluzia de mai sus face inutilă analizarea celorlalte capete de cerere.

II. Asupra celorlalte pretinse încălcări ale Convenției

50. Reclamantul consideră că, în circumstanțele speței, pedeapsa la care a fost condamnat a constituit o încălcare a art. 3 din Convenție.

51. De asemenea, acesta a formulat câteva capete de cerere, în temeiul art. 5 din Convenție, cu privire la arestarea sa și arestul său preventiv, în special cu privire la impunerea acestei măsuri preventive și a prelungirii sale repetate de către instanțe.

52. Reclamantul s-a plâns că pedeapsa sa a fost majorată de curtea de apel numai pentru că era student, lucru care, după părerea sa, a constituit o discriminare ce intră sub incidența art. 6 § 1 din Convenție coroborat cu art. 14.

53. În temeiul art. 7 din Convenție, reclamantul s-a plâns de faptul că a fost condamnat pentru o infracțiune ce nu a existat niciodată, în măsura în care a fost victima unei înscenări.

54. În opinia Curtii, capetele de cerere pe care reclamantul le-a formulat în temeiul art. 3, 7 și 14 din Convenție sunt doar o reiterare a celor deja formulate și analizate în temeiul art. 6. În plus, Curtea apreciază că, deși o persoană poate fi umilită prin simplul fapt că a fost condamnată penal, ceea ce este relevant în sensul art. 3 din Convenție este că persoana ar trebui să fie umilită nu pur și simplu prin condamnarea sa, ci de executarea pedepsei (vezi *Tyrer împotriva Regatului Unit*, 25 aprilie 1978, § 30, seria A nr. 26). În cauza de față, nimic

nu indică o astfel de umilință, iar reclamantul nu a reușit să își susțină alegațiile în sens contrar. În fine, Curtea observă că infracțiunea pentru care a fost condamnat reclamantul este incriminată prin Legea nr. 143. Capătul de cerere întemeiat pe art. 7 din Convenție este așadar nefondat.

55. Prin urmare, în lumina tuturor elementelor aflate în posesia sa și în măsura în care este competentă să se pronunțe asupra aspectelor invocate, Curtea constată că acestea nu indică nicio urmă de încălcare a drepturilor și libertăților prevăzute în Convenție sau în protocoalele sale.

Rezultă că această parte a plângerii este vădit neîntemeiată și trebuie respinsă în conformitate cu art. 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

56. În ceea ce privește capetele de cerere formulate în temeiul art. 5 din Convenție, Curtea observă că arestarea preventivă a reclamantului s-a finalizat odată cu pronunțarea Sentinței din 15 aprilie 2003, adică cu mai mult de 6 luni înainte de depunerea cererii de față la data de 2 iulie 2004 [vezi *Mujea împotriva României* (dec.), nr. 44.696/98, 10 septembrie 2002, și *Negoescu împotriva României* (dec.), nr. 55.450/00, 17 martie 2005].

57. Rezultă că acest capăt de cerere a fost introdus tardiv și trebuie respins în conformitate cu art. 35 §§ 1 și 4 din Convenție.

III. Asupra aplicării art. 41 din Convenție

58. Conform art. 41 din Convenție:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.“

A. Prejudiciu

59. Reclamantul a solicitat suma de 109.000 euro (*EUR*) ca daune materiale, detaliată după cum urmează:

- 4.000 EUR reprezintă salariul pe care l-ar fi câștigat din anul 2002 până în anul 2004 dacă ar fi continuat să ocupe locul de muncă pe care îl avea la data arestării sale;
- 105.000 EUR reprezintă salariul pe care l-ar fi câștigat din anul 2004, când avea să absolva studiile universitare, și până în prezent.

De asemenea, reclamantul a solicitat suma de 105.000 EUR ca daune morale.

60. Guvernul a argumentat că reclamantul nu și-a justificat pretențiile și că nu există nicio legătură de cauzalitate între acestea și condamnarea sa.

De asemenea, acesta a considerat că simpla constatare a unei încălcări ar constitui, în sine, o reparație echitabilă suficientă pentru prejudiciul moral pretins de reclamant.

În fine, Guvernul a subliniat că, în cazul în care Curtea ar constata că procedura penală nu a fost echitabilă, Codul de procedură penală prevedea posibilitatea redeschiderii procedurii în fața instanțelor interne.

61. Curtea reține că reclamantul are opțiunea de a solicita redeschiderea procedurii în temeiul dreptului intern.

În ceea ce privește prejudiciul invocat de reclamant, Curtea nu distinge nicio legătură de cauzalitate între încălcarea constatată și prejudiciul material pretins; prin urmare, respinge acest capăt de cerere. Pe de altă parte, Curtea îi alocă reclamantului suma de 10.000 EUR ca daune morale.

B. Cheltuieli de judecată

62. Reclamantul nu a solicitat rambursarea cheltuielilor de judecată.

C. Dobânzi moratorii

63. Curtea consideră potrivit ca rata dobânzii moratorii să se bazeze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene, majorată cu 3 puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, ÎN UNANIMITATE, CURTEA,

1. Declară cererea admisibilă în ceea ce privește art. 6 § 1 din Convenție și inadmisibilă în rest;
2. Hotărăște că a avut loc o încălcare a dreptului la un proces echitabil prevăzut de art. 6 § 1 din Convenție;
3. Hotărăște că nu are rost să analizeze celelalte capete de cerere întemeiate pe art. 6 din Convenție;
4. Hotărăște:
  - a) ca statul pârât să îi plătească reclamantului, în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive a prezentei hotărâri, conform art. 44 § 2 din Convenție, suma de 10.000 EUR (zece mii euro), plus orice sumă ce ar putea fi datorată cu titlu de impozit, cu titlu de daune morale, sumă ce va fi convertită în moneda națională a statului pârât la cursul de schimb valabil la data plății;
  - b) ca, începând de la expirarea termenului menționat mai sus și până la efectuarea plății, această sumă să se majoreze cu o dobândă simplă având o rată egală cu cea a facilității de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene valabilă în această perioadă, majorată cu 3 puncte procentuale;
5. Respinge cererea de satisfacție echitabilă în rest.

Redactată în limba engleză, apoi comunicată în scris la data de 1 iunie 2010, în aplicarea art. 77 §§ 2 și 3 din Regulament.

Santiago Quesada,
Grefier

Josep Casadevall,
Președinte

51. Cauza *Matache și alții împotriva României* Hotărârea^[1] din 19 octombrie 2006

(cererea nr. 38113/02)

Definitivă la 19 ianuarie 2007

Această hotărâre va deveni definitivă în condițiile definite la articolul 44 §2 al Convenției. Poate suferi modificări de formă.

În cauza *Matache și alții contra României*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (secția a treia), reunită în camera formată din: domnii Boštjan M. Zupančič, președinte, C. Bîrsan, V. Zagrebelskz, E Mzjer, David Thor Bjorgvinsson, doamnele I. Ziemele, I. Berro-Lefevre, judecători și domnul V. Berger, grefierul secției, după ce a deliberat în camera de consiliu din 28 septembrie 2006, pronunță următoarea hotărâre, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 38113/02) îndreptată împotriva României prin care trei cetățeni ai acestui stat, Domnul Constantin Matache și Doamnele Elena Matache și Zenovia Spîncean (reclamanții), au sesizat Curtea la data de 14 octombrie 2002 în temeiul articolului 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale (Convenția).

2. Guvernul român (Guvernul) a fost reprezentat de împuternicitul său, Domnul B. Aurescu, apoi de Doamna Roxana Rizoiu și în final de Doamna B. Ramașcanu, care i-a înlocuit în funcții.

3. La data de 24 octombrie 2003, Curtea (secția a doua) a decis să comunice cererea Guvernului. Prevalându-se de articolul 29 § 3 al Convenției, el a decis că vor fi examinate în același timp admisibilitatea și temeinicia cauzei.

4. La 1 noiembrie 2004 Curtea a modificat componența secțiilor sale (art. 25 §1 al regulamentului). Prezenta cerere a fost repartizată celei de-a treia secții remaniată astfel (art. 51 §1).

5. La 3 februarie 2005, camera a invitat Guvernul să prezinte observații suplimentare în privința eficienței legilor de reparație în urma naționalizării bunurilor.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

6. Reclamanții, care sunt frați, s-au născut în 1934, 1936 și respectiv în 1940 și locuiesc în Ploiești.

7. Printr-o sentință din 23 mai 2002, Judecătoria Brăila a modificat o hotărâre a Primăriei din Jirlău (Primăria) și a constatat că reclamanții aveau dreptul de a încasa, cu titlu de reparație, în același timp 8.121.355.670 lei românești (ROL) pentru o moară, 4.647.835.922 ROL pentru utilajul său și 464.779.000 ROL pentru terenul aferent, imobile care au aparținut părinților lor și care au fost naționalizate în 1949. Ea a reținut de asemenea că în temeiul Legii nr. 10/2001 („legea nr. 10”), Primăria avea obligația de a transmite sentința, imediat ce va fi devenit definitivă, Prefecturii Brăila (prefectura) pentru a centraliza datele în vederea plății despăgubirilor.

---

[1] Această hotărâre nu a fost publicată în Monitorul Oficial, prin urmare, traducerea de mai jos nu este cea oficială.

În lipsa apelului părților această sentință a devenit definitivă.

8. La 3 iulie 2002 reclamantii au notificat sentința primăriei.

9. La 12 iulie 2002 ei au cerut prefecturii plata sumelor acordate de instanță. Aceasta din urmă i-a informat asupra imposibilității plății din cauza lipsei unei decizii a primăriei în acest sens luată în conformitate cu sentința din 23 mai 2002. Ea i-a asigurat că, imediat ce o asemenea decizie îi va fi transmisă, o va executa, în conformitate cu dispozițiile legii nr. 10.

10. La 29 iulie 2002, executorul judecătoresc a ordonat primăriei să plătească reclamanților suma fixată de tribunal.

11. La 30 iulie 2002 primăria a luat o hotărâre prin care recunoștea reclamanților dreptul de a li se plăti despăgubirile stabilite prin sentință. Ea a decis apoi transmiterea tuturor documentelor justificative la prefectură pentru ca aceasta să poată plăti sumele în cauză.

12. În urma unei noi cereri formulată de executorul judecătoresc, primăria l-a informat, la 6 noiembrie 2002, că nici-o plată nu va fi efectuată înainte de adoptarea de către Ministerul Finanțelor a normelor pentru aplicarea legii nr. 10 privind plata despăgubirilor bănești stabilite de instanțe.

13. În paralel, primăria a formulat în fața tribunalului Brăila o contestație împotriva executării sentinței din 23 mai 2002. La 3 decembrie 2002, a admis contestația, considerând că executorul judecătoresc a înțeles greșit dispozitivul respectivei sentințe, care nu făcuse decât să constate sumele datorate reclamanților. În consecință, primăria nu era obligată să plătească aceste despăgubiri, sumele trebuind să fie centralizate de prefectura care va plăti ulterior în temeiul dispozițiilor legii nr. 10.

Soluționând apelul formulat de către reclamanți împotriva acestei sentințe, Curtea de apel Galați printr-o decizie din 20 februarie 2003, a ajuns la aceeași concluzie ca și tribunalul.

Sesizată printr-un recurs împotriva respectivei hotărâri, Înalta Curte de Casație și Justiție, printr-o hotărâre definitivă din 16 decembrie 2003, a respins ca fiind drept tardivă contestația primăriei fără a rejudeca fondul.

II. Dreptul intern pertinent

14. Reglementarea internă pertinentă, și anume extrasele din Codurile civil și de procedură civilă și din Legea nr. 188/2000 asupra executorilor judecătorești este descrisă în decizia *Roman și Hogeia contra României* (nr. 62959/00, 31 august 2004).

15. Extrasele pertinente ale Legii nr. 10/2001 asupra regimului juridic al bunurilor imobile confiscate abuziv de către stat în perioada 6 martie 1945 și 22 decembrie 1989 și modificările sale prin Legea nr. 247/2005 se regăsesc la paragraful 23 al hotărârii *Străin și alții contra României*, nr. 57001/00, 21 iulie 2005 și la paragrafele 23-24 ale hotărârii *Porteanu contra României*, nr. 4596/03, 16 februarie 2006.

16. Legea nr. 247/2005 prevede că despăgubirea la care au dreptul persoanele care nu obțin restituirea imobilului naționalizat și a cărei sumă este fixată în urma unei proceduri administrative de către comisia centrală, este constituită dintr-o participație la un organism de plasare a valorilor mobiliare, organizat sub forma societății pe acțiuni Proprietatea. În principiu, beneficiarii unei asemenea despăgubiri primesc titluri de valoare ce vor fi transformate în acțiuni, atunci când Proprietatea va fi cotate la bursă. De altfel, articolul 3 al legii mai sus menționată precizează că titlurile de valoare nu pot fi vândute înainte de transformarea lor în acțiuni.

17. La 29 decembrie 2005, Proprietatea a fost înscrisă în Registrul Comerțului al Municipiului București. Pentru ca titlurile de valoare să poată fi transformate în acțiuni emise de Proprietatea și ca aceste acțiuni să poată face ulterior obiectul tranzacțiilor pe piața financiară, trebuie ca mai întâi să se urmeze procedura de autorizare din partea Consiliului Național al Valorilor Mobiliare (CNVM). Conform calendarului estimativ al Fondului Proprietatea, care a fost modificat de mai multe ori, intrarea efectivă în bursă este prevăzută pentru sfârșitul anului 2006.

ÎN DREPT

I. Asupra pretinsei încălcări a art. 6 alin. (1) din Convenție

18. Reclamantii se plâng de faptul că neexecutarea sentinței din 23 mai 2002 a avut drept consecință încălcarea dreptului lor de acces la un tribunal, așa cum este prevăzut de articolul 6 al Convenției, care prevede astfel:

„Orice persoană are dreptul la audierea cauzei sale (...) de către un tribunal (...) care va hotărî (...) asupra contestațiilor asupra drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil (...)”.

A. Asupra admisibilității

19. Curtea constată că această cerere nu este în mod nevădit nefondată în sensul articolului 35 § 3 al Convenției. Neexistând niciun alt motiv de inadmisibilitate, urmează să declare cererea ca fiind admisibilă.

B. Asupra fondului

20. Guvernul consideră că singura obligație exigibilă impusă de sentința din 23 mai 2002 consta în obligația primăriei de a trimite dosarul la prefectură, iar această obligație a fost executată. În opinia sa, sentința nu era executorie în privința sumelor stabilite de instanță, acestea nu constituiau o creanță certă și exigibilă, în măsura în care puteau fi plafonate (conform art. 40 din Legea nr. 10). Poziția instanțelor interne investite cu soluționarea contestației la executare a sentinței confirmă acest aspect, iar faptul că această contestație a fost în final respinsă ca tardivă nu schimbă soluția fondului.

În consecință, Guvernul consideră că sentința din 23 mai 2002 a fost executată, autoritățile neavând nici-o altă obligație.

21. În observațiile sale suplimentare din 7 martie 2005 Guvernul menționează că neexecutarea eventuală a sentinței din 23 mai 2002 nu ar putea fi analizată decât începând cu 16 decembrie 2003, dată la care contestația împotriva executării înaintată de primărie a fost respinsă.

22. În orice caz, el consideră că întârzierea în executare este justificată prin complexitatea procesului legislativ pentru adoptarea legii speciale reparatorii.

Citând cauza *Prințul Hans-Adam II de Liechtenstein contra Germaniei* ([GC], nr. 42527/98, § 44, CEDO 2001-VIII), Guvernul consideră că restricția impusă dreptului de acces al reclamantilor la un tribunal prin adoptarea tardivă a legii reparatorii urmărea un scop legitim, era proporțională și nu aduce deci atingere respectivului drept.

Subliniază că au fost emise circa 210.000 notificări pentru restituirea în temeiul legii nr. 10, suma despăgubirilor ridicându-se la 70% din bugetul de stat din 2003. Dată fiind complexitatea problemei, Guvernul consideră că adoptarea legii speciale era justificată și că termenul de un an prevăzut pentru adoptarea sa era proporțională cu scopul legitim urmărit de lege.

23. Reclamantii se opun tezei Guvernului. Ei menționează că dreptul lor la plata despăgubirii nu este întemeiat pe decizia primăriei din 30 iulie 2002, ci pe sentința din 23 mai 2002, care este executorie în ceea ce privește plata sumelor fixate.

24. Curtea constată că în cazul în speță există o controversă asupra conținutului sentinței din 23 mai 2002 și a obligațiilor pe care aceasta le impune autorităților. Astfel, o parte din autoritățile sesizate cu executarea au considerat că sentința era executorie ca atare (§9 și 10 de mai sus), în timp ce primăria nu a considerat-o niciodată executorie. Această controversă nu a fost soluționată de instanțele care au hotărât asupra contestației la executare formulată împotriva executării sentinței amintite, în măsura în care respectiva contestație a fost în final respinsă ca fiind tardivă. Amintind că nu este sarcina sa să interpreteze legislația națională (*Brualla Gómez de la Torre contra Spaniei*, hotărârea din 19 decembrie 1997, *Culegere de hotărâri și decizii* 1997-VIII, pag. 2955, § 31), Curtea consideră că nu este necesar să tranșeze această controversă, în măsura în care ajunge la concluzia că într-o ipoteză ca și în alta dreptul de acces al reclamantilor la un tribunal a fost încălcat din motivele care urmează.

1. Dacă obligația de plată ar fi rezultat direct din sentință

25. Presupunând că simpla stabilire de către instanțe a sumei datorate reclamantilor cu titlu de despăgubire era suficientă pentru a face obligația de plată executorie, Curtea amintește că sentința din 23 mai 2002 nu a fost nici executată sau modificată în urma exercitării unei căi de atac prevăzută de lege. În plus, motivele pe care administrația le-ar fi putut invoca pentru a justifica o imposibilitate obiectivă de executare nu au fost niciodată aduse la cunoștința reclamantilor prin intermediul unei decizii a justiției sau administrativă formală (*Sabin Popescu contra României*, nr. 48102/99, § 72, 2 martie 2004).

26. Or, executarea unei sentințe sau a unei hotărâri, indiferent a cărei instanțe este, trebuie să fie considerată ca făcând parte integrantă din "proces" în sensul articolului 6 al Convenției. Dreptul la un tribunal ar fi iluzoriu dacă ordinea juridică internă a unui stat contractant ar permite ca o decizie judiciară definitivă și obligatorie să rămână ineficientă în detrimentul unei părți (*Imobiliara Saffi contra Italiei* [GC], nr. 22774/93, § 63, CEDO 1999-V).

27. Curtea nu împărtășește poziția Guvernului conform căreia autoritățile nu erau obligate să execute sentința decât începând de la data la care contestația la executare împotriva sentinței a fost respinsă. Ea amintește că administrația constituie un element al statului de drept, interesul său identificându-se cu cel al unei bune administrări a justiției și că dacă administrația refuză sau omite să execute sau întârzie să o facă, garanțiile de la articolul 6 de care a beneficiat justițiabilul în timpul etapei judiciare a procedurii pierd orice rațiune de a fi (*Hornsby contra Greciei*, hotărârea din 19 martie 1997, *Culegere* 1997-II, pag. 510-511, § 41).

28. În plus, nu este cazul să se ceară unui individ, care a obținut o creanță împotriva statului în urma unei proceduri judiciare, să demareze ulterior o procedură de executare silită pentru a obține despăgubirea (*Metaxas contra Greciei*, nr. 8415/02, § 19, 27 mai 2004).

2. Dacă obligația de plată ar fi trebuit să se facă doar după adoptarea legii speciale

29. Presupunând, așa cum indică Guvernul, că sentința din 23 mai 2002 nu conferă reclamantilor dreptul la plata sumelor stabilite de tribunale și că despăgubirea trebuie să fie stabilită ulterior, în temeiul unei legi speciale, Curtea consideră, la fel ca reclamantii, că dreptul lor de a li se plăti o despăgubire având drept bază sumele stabilite de instanțe decurge în orice caz din sentința din 23 mai 2002 și nu din decizia administrativă ulterioară.

30. Or, ea a constatat deja că chiar dacă Legea nr. 247/2005 de modificare a legii nr. 10 garantează, în teorie, dreptul la o despăgubire pentru persoanele care se află într-o situație similară celei în speță, lipsa prelungită a despăgubirii nu este luată în calcul de această lege (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Porteanu* citat anterior, § 34). În plus, Curtea nu are niciun element pentru a statua asupra perspectivelor de succes a unei proceduri bazată pe această nouă lege.

Or, în cauza de față, deși cuantumul despăgubirilor a fost fixată într-o primă etapă la 23 mai 2002, în prezent, adică după patru ani, ea nu a fost nici efectiv plătită reclamantilor, nici cel puțin examinată în vederea unei eventuale plafonări.

31. În consecință, prin jocul legilor, deși la 23 mai 2002 reclamantilor li se stabilise cuantumul despăgubirilor, ei nu pot totuși să le încaseze. Sentința din 23 mai 2002 este astfel ineficientă, afectând însuși dreptul reclamantilor de acces la o instanță.

Asupra acestui punct Curtea amintește că deși dreptul de acces la justiție nu este absolut și se pretează la limitări implicit admise, deoarece necesită prin însăși natura sa o reglementare din partea statului, totuși aceste limitări nu pot restrânge accesul oferit individului astfel încât să afecteze însăși substanța dreptului în cauză. De asemenea, o asemenea limitare nu este compatibilă cu articolul 6 § 1 decât dacă urmărește un scop legitim și dacă există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul vizat (*Prințul Hans-Adam II de Liechtenstein* citat anterior, § 44).

32. Curtea admite, la fel ca Guvernul, că limitarea dreptului de acces al reclamantilor la un tribunal urmarea un scop legitim, în măsura în care corespunde necesității de a adopta o lege în domeniul de interes general care constituie restituirea imobilelor naționalizate. Cu toate acestea, fără a neglija complexitatea problemei de soluționat, ea consideră că recla-